Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 14 november 2018 *

”Fördragsbrott – Statligt stöd – Stöd som förklarats rättstridigt och oförenligt med den inre marknaden – Skyldighet att återkräva stöd – Dom genom vilken domstolen har fastställt ett fördragsbrott – Företag som bedriver såväl civil som militär verksamhet – Underlåtelse att genomföra – Medlemsstatens väsentliga säkerhetsintressen – Artikel 346.1 b FEUF – Ekonomiska påföljder – Löpande vite – Schablonbelopp – Betalningsförmåga – Faktor ’n’ – Faktorer som ligger till grund för bedömningen av betalningsförmågan – Bruttonationalprodukt – Viktning av medlemsstaters röster i Europeiska unionens råd – Ny röstregel i rådet”

I mål C-93/17,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 260.2 FEUF, som väckts den 22 februari 2017,

Europeiska kommissionen, företrädd av A. Bouchagiar och B. Stromsky, båda i egenskap av ombud,

sökande,

mot

Republiken Grekland, företrädd av K. Boskovits och A. Samoni-Rantou, båda i egenskap av ombud,

svarande,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av vice ordföranden R. Silva de Lapuerta, tillika tillförordnad ordförande på första avdelningen, samt domarna J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (referent), C.G. Fernlund och S. Rodin,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: handläggaren R. Schiano,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 15 mars 2018,

och efter att den 16 maj 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: grekiska.

Dom

1 Europeiska kommissionen har yrkat att domstolen ska

– fastställa att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 260.1 FEUF genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom av den 28 juni 2012, kommissionen/Grekland (C-485/10, ej publicerad, EU:C:2012:395) (nedan kallad fördragsbrottsdomen),

– förplikta Republiken Grekland att betala ett löpande vite till kommissionen på 34 974 euro för varje dags dröjsmål med att följa fördragsbrottsdomen avseende tiden från den dag dom meddelas i förevarande mål till dess fördragsbrottsdomen har följts,

– förplikta Republiken Grekland att betala ett schablonbelopp till kommissionen uppgående till 3 828 euro multiplicerat med antalet dagar som förflyter från tidpunkten då fördragsbrottsdomen meddelades, till dess överträdelsen åtgärdas eller, om så inte sker, till dess dom meddelas i förevarande mål, och

– förplikta Republiken Grekland att ersätta rättegångskostnaderna.

Tillämpliga bestämmelser

2 I artikel 346.1 b FEUF föreskrivs följande:

”Bestämmelserna i fördragen ska inte hindra tillämpningen av följande regler:

…

b) Varje medlemsstat får vidta åtgärder, som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel; sådana åtgärder får inte försämra konkurrensvillkoren på den inre marknaden vad gäller varor som inte är avsedda speciellt för militärändamål.”

Bakgrund till tvisten

3 Hellenic Shipyards SA (Ellinika Nafpigeia AE) (nedan kallat ENAE), som var ägare till ett grekiskt (civilt och militärt) varv beläget i Skaramagkas (Grekland), lade år 1985 ned sin verksamhet och sattes i likvidation. År 1985 förvärvade den statliga banken Elliniki Trapeza Viomichanikis Anaptixeos AE (nedan kallad ETVA) majoriteten av aktierna i ENAE. Den 18 september 1995 undertecknades ett avtal om försäljning av 49 procent av aktierna i ENAE till bolagets anställda.

4 År 1998 beslutade Republiken Grekland att modernisera sin ubåtsflotta. För det syftet ingick denna stat ett kontrakt med ENAE om att bygga tre ubåtar av typen ”HDW Class 214” (det så kallade Arkimedes-kontraktet) och eventuellt en fjärde ubåt, och ett kontrakt om att modernisera tre ubåtar av typen ”HDW Class 209” (det så kallade Neptunus II-kontraktet).

5 År 2001 beslutade Republiken Grekland att helt privatisera ENAE. Den 11 oktober 2001 undertecknades ett aktieförvärvsavtal avseende aktierna i ENAE mellan, å ena sidan, ENAE:s anställda och ETVA, och, å andra sidan, ett konsortium bestående av Howaldtswerke-Deutsche Werft GmbH (nedan kallat HDW) och Ferrostaal AG (nedan tillsammans kallade HDW-Ferrostaal).

HDW-Ferrostaal bildade Greek Naval Shipyard Holding (Elliniki Nafpigokataskevastiki AE Chartofylakeiou, nedan kallat GNSH), som ägdes till lika delar av HDW och Ferrostaal, med syftet att förvalta deras aktieinnehav i ENAE.

6 I januari 2005 förvärvades HDW av ThyssenKrupp AG. I november 2005 köpte ThyssenKrupp Ferrostaals aktier i GNSH. Efter detta datum innehade ThyssenKrupp således hela kapitalet i ENAE och kontrollerade det helt. GNSH och ENAE integrerades i ThyssenKrupp Marine Systems AG, som är en enhet inom ThyssenKrupp som är specialiserad på system för örlogsfartyg och specialiserade handelsfartyg.

7 I detta sammanhang vidtog Republiken Grekland, under åren 1996–2003, en rad åtgärder, bestående i kapitaltillskott, garantier och lån till förmån för ENAE, vilka blev föremål för ett flertal beslut från Europeiska unionens råds och kommissionens sida.

8 Den 2 juli 2008 antog kommissionen beslut 2009/610/EG av den 2 juli 2008 om det statliga stöd C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 och CP 133/05) som Grekland beviljat bolaget Hellenic Shipyards SA (EUT L 225, 2009, s. 104). I artiklarna 2, 3, 8, 9 och 11–15 i detta beslut föreskrivs att dessa åtgärder utgör stödåtgärder som är oförenliga med den inre marknaden.

9 Enligt artiklarna 5 och 6 i beslutet har de stöd som anges däri, trots att de tidigare godkändes av kommissionen, missbrukats och det var därför nödvändigt att återkräva stöden.

10 I artikel 16 i beslut 2009/610 anges att den ersättningsgaranti som ETVA hade beviljat HDW-Ferrostaal, vilken innebar att HDW-Ferrostaal skulle ersättas för det statliga stöd som eventuellt skulle komma att återkrävas från ENAE, utgjorde stöd som hade genomförts i strid med artikel 108.3 FEUF. Ersättningsgarantin var också oförenlig med den inre marknaden och måste därför upphöra omedelbart.

11 Efter att ha konstaterat att det stöd som skulle återkrävas enbart hade gynnat ENAE:s civila verksamhet, beslutade kommissionen i artikel 17 i beslutet att stödet skulle återkrävas ur de tillgångar som hörde till den civila delen av bolagets verksamhet.

12 I artikel 18 i beslut 2009/610 ålades Republiken Grekland att se till att stöden, såsom de definierades i artiklarna 2, 3, 5, 6, 8, 9 och 11–15 i beslutet, återbetalades omedelbart och effektivt. Enligt denna bestämmelse skulle Republiken Grekland se till att beslutet genomfördes inom fyra månader från dagen för delgivningen av beslutet, det vill säga från och med den 13 augusti 2008.

13 Med hänsyn till ENAE:s svåra ekonomiska situation, gjorde Republiken Grekland gällande att en fullständig återbetalning av de aktuella stöden kunde medföra konkurs för bolaget och därigenom påverka dess militära verksamhet (det vill säga Arkimedes- och Neptunus II-kontrakten), så att det skulle kunna äventyra skyddet för landets väsentliga säkerhetsintressen, i den mening som avses i artikel 346 FEUF. För att undvika en sådan situation kom kommissionen, Republiken Grekland och ENAE, efter förhandlingar under perioden juni–oktober 2010 och skriftliga åtaganden från ENAE och Republiken Grekland, daterade den 27 respektive den 29 oktober 2010, fram till ett avtal, enligt vilket beslut 2009/610 skulle anses ha genomförts korrekt, med förbehåll för följande åtaganden:

– ENAE skulle lägga ned sin civila verksamhet under en 15-årsperiod, från och med den 1 oktober 2010.

– Tillgångarna knutna till ENAE:s civila verksamhet skulle säljas och intäkterna från försäljningen skulle betalas till de grekiska myndigheterna. Om auktionen inte ledde till försäljning av samtliga eller en del av dessa civila tillgångar, skulle ENAE överföra dessa till den grekiska staten som ett

alternativt genomförande av skyldigheten att återkräva stödet. I ett sådant fall skulle den grekiska staten säkerställa att ingen av dessa tillgångar på nytt förvärvades av ENAE eller av dess nuvarande eller framtida aktieägare under ovannämnda 15-årsperiod.

– ENAE skulle avstå från torrdockkoncessionen, som inte behövde användas för att bedriva dess militära verksamhet. Den grekiska staten skulle säkerställa att koncessionen och den mark den avsåg inte på nytt förvärvades av ENAE eller av dess nuvarande eller framtida aktieägare under ovannämnda 15-årsperiod.

– ENAE skulle avstå från den ersättningsgaranti som avses i artikel 16 i beslut 2009/610 och inte inleda något förfarande som grundas på eller har anknytning till denna ersättningsgaranti. Republiken Grekland skulle göra gällande att denna garanti var ogiltig vid alla domstolar eller andra myndigheter.

– Inom sex månader från det att kommissionen godkänt förteckningen över åtaganden, skulle Republiken Grekland tillhandahålla kommissionen bevis på att torrdockan återlämnats till grekiska staten och uppdaterade upplysningar om försäljningen av de civila tillgångarna på auktion. Republiken Grekland skulle dessutom årligen informera kommissionen om hur arbetet med att återkräva det oförenliga stödet fortskred, däribland genom att lägga fram bevis för att ENAE inte längre bedrev någon civil verksamhet, upplysningar om ägandet och användningen av de tillgångar som återlämnats till den grekiska staten och om nyttjandet av den mark som torrdockkoncessionen avsåg.

14 Kommissionen ansåg att Republiken Grekland inte hade iakttagit sina skyldigheter enligt beslut 2009/610 och väckte därför den 8 oktober 2010, med stöd av artikel 108.2 FEUF, talan om fördragsbrott mot Republiken Grekland och yrkade att det skulle fastställas att nämnda stat inte inom föreskrivna frister hade vidtagit alla nödvändiga åtgärder för att följa detta beslut.

15 Genom skrivelse av den 1 december 2010 informerade kommissionen Republiken Grekland om att för det fall dessa åtaganden, som anges i punkt 13 i denna dom, iakttogs fullt ut så skulle kommissionen anse att beslut 2009/610 helt och hållet hade verkställts. För att undanröja alla tvivel angav kommissionen uttryckligen att ENAE:s tillgångar, som hörde till bolagets civila verksamhet, måste säljas eller överföras till grekiska staten inom sex månader efter denna skrivelse.

16 I fördragsbrottsdomen av den 28 juni 2012 slog domstolen fast att Republiken Grekland hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 2, 3, 5, 6, 8, 9 och 11–19 i beslut 2009/610, genom att inte inom den angivna fristen vidta alla nödvändiga åtgärder för att verkställa detta beslut och genom att inte inom den angivna fristen lämna de uppgifter som anges i artikel 19 i beslutet till kommissionen.

Det administrativa förfarandet

17 Efter avkunnandet av fördragsbrottsdomen utväxlade kommissionen och Republiken Grekland flera skrivelser om hur arbetet med att återkräva det oförenliga stödet fortskred.

18 Det grekiska parlamentet antog i detta sammanhang lag 4099/2012, som trädde i kraft den 20 december 2012. I artikel 169.2 i denna lag anges att ”[f]rån och med ikraftträdandet av denna lag ska den exklusiva nyttjanderätten, som [ENAE] beviljats genom artikel 1.15 i lag nr 2302/1995 … med de tillägg som gjorts genom artikel 6.1 i lag nr 2941/2011, upphävas i den mån som den avser den del av statens mark ABK 266 med en areal på … (216 663,985 m^2) som anges [på den topografiska karta som offentliggjorts i bilaga I till denna lag] och det kustområde som är beläget framför ovannämnda allmänna mark ABK”.

19 Den 11 januari 2013 väckte ENAE och dess dåvarande delägare skadeståndstalan vid internationella skiljedomstolen vid Internationella handelskammaren (nedan kallad ICC:s skiljedomstol) mot Republiken Grekland för ett påstått åsidosättande av, för det första, ett ramavtal (*Framework Agreement*) som ingåtts i mars 2010 mellan Republiken Grekland, ENAE, HDW, ThyssenKrupp och Abu Dhabi Mar LLC, som under år 2009 hade förvärvat 75,1 procent av ThyssenKrupps aktier i ENAE, i vars artikel 11 det hänvisades till Republiken Greklands skyldighet att återkräva det statliga stödet, för det andra, ett genomförandeavtal (*Implementation Agreement*) mellan samma parter i ramavtalet som skulle reglera ett antal meningsskiljaktigheter rörande fullgörandet av Arkimedes-kontraktet och Neptunus II-kontraktet, och, för det tredje, kontrakt om modernisering av ubåtar, som hade ingåtts inom ramen för dessa avtal. Den 23 april 2014 väckte Republiken Grekland även talan vid ICC:s skiljedomstol mot ENAE och dess aktieägare avseende åsidosättande av genomförandeavtalet och kontrakten om byggande och modernisering av ubåtar, och särskilt skyldigheten att leverera ubåtarna på de villkor och inom de tidsfrister som fastställts.

20 Det grekiska parlamentet antog dessutom lag 4237/2014, som trädde i kraft den 12 februari 2014, där det i artikel 12 stadgas att, mot bakgrund av Republiken Greklands nationella säkerhetsintressen, införts ett moratorium för alla former av tvångsinlösen av ENAE:s lösa och fasta egendom.

21 Republiken Grekland anförtrodde genom artikel 26 i lag nr 4258/2014, som trädde i kraft den 14 april 2014, flottan projektet för byggande och modernisering av ubåtar, eftersom ENAE inte hade uppfyllt sina avtalsenliga åtaganden att säkerställa den nödvändig operativa kapaciteten för nationellt försvar och säkerhet. I denna bestämmelse föreskrevs även att flottan, utan ersättning, skulle fortsätta arbetet med ubåtarna i ENAE:s anläggningar och betala löner och sociala avgifter för de anställda som ersättning för deras arbete.

22 Kommissionen ansåg att beslut 2009/610 ännu inte hade verkställts och skickade därför den 27 november 2014 en formell underrättelse till de grekiska myndigheterna i enlighet med artikel 260.2 FEUF och beviljade dem en frist på två månader för att verkställa beslutet.

23 I den formella underrättelsen noterade kommissionen att de grekiska myndigheterna vid detta datum inte alls hade återkrävt de oförenliga stöden och att de inte hade informerat kommissionen om verkställigheten av beslut 2009/610.

24 De grekiska myndigheterna besvarade den formella underrättelsen genom skrivelse av den 23 januari 2015. I nämnda skrivelse framhöll de grekiska myndigheterna den obstruerande hållningen och den totala avsaknaden av samarbete från ENAE:s sida vid genomförandet av de åtaganden som angavs i skrivelsen av den 1 december 2010. Vidare åberopade de nödvändigheten av att ENAE förblir verksamt under ytterligare 18–20 månader för att flottan ska kunna avsluta, i ENAE:s anläggningar, det arbete med att bygga och modernisera ubåtar som föreskrivs i Arkimedes- och Neptunus II-kontrakten.

25 Den 4 december 2015 riktade de grekiska myndigheterna ett betalningskrav till ENAE på 523 352 889,23 euro, vilket motsvarade ungefär 80 procent av det belopp som skulle återkrävas, inklusive ränta till och med den 30 november 2015. Den 5 februari 2016 väckte ENAE talan vid Dioikitiko Protodikeio Athinon (Atens förvaltningsdomstol i första instans, Grekland) om ogiltigförklaring av betalningskravet. Under mars månad 2016 antog de grekiska skattemyndigheterna genomförandeakter till betalningskravet. Den 13 april 2016 framställde ENAE en invändning mot dessa genomförandeakter vid samma domstol. Den 23 maj 2016 ingav ENAE en ansökan om uppskov med verkställigheten av ovannämnda rättsakter vid samma domstol. Kommissionen intervenerade i egenskap av sakkunnig som föreslår en lösning efter eget skön i enlighet med artikel 29.2 i rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 [FEUF] (EUT L 248, 2015, s. 9).

26 Den 29 september 2016 avslog Dioikitiko Protodikeio Athinon (Atens förvaltningsdomstol i första instans) ENAE:s ansökningar om uppskov med verkställigheten.

27 Efter dessa avslag beslutade de grekiska myndigheterna, den 3 februari 2017, om tvångsinlösen av ENAE:s civila tillgångar. Den 6 februari 2017 inledde dessa myndigheter även utmätning hos tre banker där ENAE hade konton. Republiken Grekland lyckades dock inte erhålla några medel på grund av tidigare utmätningar som utförts på begäran av andra borgenärer och på grund av ENAE:s svåra ekonomiska situation.

28 ENAE och dess aktieägare begärde parallellt, den 12 maj 2016, att ICC:s skiljedomstol skulle vidta säkerhetsåtgärder mot de nationella åtgärder som vidtagits av de grekiska myndigheterna i december 2015 och i mars 2016 avseende återkravet av det statliga stödet i fråga. ICC:s skiljedomstol avslog denna ansökan om interimistiska åtgärder. ENAE och dess aktieägare yrkade även att ICC:s skiljedomstol skulle förbjuda de grekiska myndigheterna att inleda ett konkursförfarande avseende ENAE under skiljeförfarandet.

29 Genom interimistiskt beslut av den 5 augusti 2016 avslog ICC:s skiljedomstol ansökan från ENAE och dess aktieägare, genom att slå fast att nämnda skiljedomstol inte kunde lägga sig i verkställigheten av beslut 2009/610. Den slog dock fast att återkravet av stödet skulle kunna medföra att ENAE försattes i konkurs och förbjöd därför Republiken Grekland att vidta en åtgärd för att förstatliga ENAE, att underställa ENAE:s ledning dess kontroll eller att inleda ett insolvensförfarande avseende ENAE och dess tillgångar, utan att först informera skiljedomstolen.

30 Den 13 februari 2017 informerade de grekiska myndigheterna kommissionen om sin avsikt att gentemot ENAE inleda ett särskilt likvidationsförfarande i enlighet med lag nr 4307/2014, som trädde i kraft den 15 november 2014 (nedan kallat det särskilda förvaltningsförfarandet), och begärde att få träffa kommissionen för att diskutera genomförandet av detta förfarande.

31 Under dessa omständigheter väckte kommissionen förevarande talan den 22 februari 2017.

Utvecklingen efter det att målet anhängiggjorts vid domstolen

32 Ett möte om att sätta ENAE under särskild förvaltning ägde rum den 8 mars 2017. Vid detta möte inkom de grekiska myndigheterna med en detaljerad plan för att sätta ENAE under särskild förvaltning.

33 Den 21 mars 2017 togs två flytdockor som tillhör ENAE i beslag.

34 Den 10 april 2017 ingav ENAE en ansökan om interimistiska åtgärder till ECC:s skiljedomstol med begäran om säkerhetsåtgärder som skulle hindra de grekiska myndigheterna från att inleda ett förfarande för att sätta detta bolag under särskild förvaltning enligt lag nr 4307/2014. ICC:s skiljedomstol erinrade i sitt beslut av den 27 juni 2017 om att den hade för avsikt att snart fatta ett beslut avseende eventuell särskild förvaltning. Den slog därför fast att inledandet av ett särskilt förvaltningsförfarande gentemot ENAE skulle få till följd att ENAE:s aktieägare förlorade kontrollen över bolaget och att den särskilda förvaltaren, som har utsetts av borgenärerna, skulle kunna fatta beslut som påverkar ENAE:s ställning i skiljeförfarandet. I detta sammanhang beslutade ICC:s skiljedomstol att de grekiska myndigheterna, i avvaktan på domstolens slutliga avgörande, skulle avstå från att vidta eventuella åtgärder för återkrav som skulle medföra, direkt eller indirekt, en förändring av kontrollen över ENAE:s förvaltning, däribland konkursförfaranden och att bolaget sattes under särskild förvaltning.

35 Den 29 juni 2017 skickade de grekiska myndigheterna en skrivelse till ENAE och anmodade bolaget att betala återstående 20 procent av det stödbelopp som skulle återkrävas (inklusive ränta till och med den 30 juni 2017), det vill säga 95 098 200,99 euro. Eftersom sådan betalning inte skedde, fick skattemyndigheterna i uppdrag att återkräva detta belopp genom skrivelse från Ypourgeio Oikonomias kai Anaptyxis (ekonomi- och utvecklingsministeriet, Grekland) av den 31 juli 2017.

36 Den 12 oktober 2017 inledde de grekiska myndigheterna ett förfarande vid grekisk domstol för att ENAE skulle underkastas det särskilda förvaltningsförfarande som inrättats genom artikel 68 i lag nr 4307/2014, som trädde i kraft den 15 november 2014..

37 Under förfarandet biföll domstolen tre ansökningar från Republiken Grekland om ingivande av nya handlingar enligt artikel 128.2 i domstolens rättegångsregler. Varje gång ålades kommissionen en tidsfrist, så att den kunde ta ställning till dessa handlingar.

38 Av dessa handlingar framgår, för det första, att Monomeles Protodikeio Athinon (Domstolen i första instans med ensamdomare i Aten, Grekland) genom dom nr 725/2018 av den 8 mars 2018 bifallit de grekiska myndigheternas yrkande, hade satt ENAE under särskild förvaltning och utsett en särskild förvaltare.

39 För det andra framgår det av dessa handlingar att den oberoende myndigheten för offentliga inkomster, den 26 mars 2018, genom en ansökan daterad den 22 mars 2018, försökt göra Republiken Greklands fordringar gällande avseende de aktuella stödåtgärderna hos den särskilda förvaltaren inom ramen för det särskilda förvaltningsförfarandet avseende detta företag. Denna myndighet framställde närmare bestämt en fordran uppgående till 713 883 282,19 euro jämte dröjsmålsränta. I detta belopp ingick de belopp på 524 896 095,75 euro respektive 95 171 888,92 euro som den grekiska staten måste återkräva för att följa beslut 2009/610 och därmed följa fördragsbrottsdomen.

40 Den särskilda förvaltaren underrättades om dessa åtgärder genom ett rekommenderat brev.

41 För det tredje framgår det av de handlingar som ingetts av Republiken Grekland enligt artikel 128.2 i rättegångsreglerna att ENAE, som företräddes av sin särskilda förvaltare, den 26 juni 2018, genom ett leveransprotokoll, lämnat över besittningen av fastigheten ABK 266 och en till denna fastighet angränsande del av kustremsan till Etaireia Akiniton Dimosiou A.E. (statens fastighetsförvaltning, nedan kallad ETAD).

Fördragsbrottet

Parternas argument

42 Kommissionen har gjort gällande att Republiken Grekland inte har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa fördragsbrottsdomen, eftersom flera år har gått sedan beslut 2009/610 antogs och sedan nämnda dom meddelades, utan att de grekiska myndigheterna har återkrävt det statliga stödet i fråga från ENAE.

43 Kommissionen har för det första gjort gällande att Republiken Grekland inte vidtagit alla de åtgärder som i princip är nödvändiga för att verkställa ett beslut såsom beslut 2009/610.

44 De grekiska myndigheterna har nämligen gjort det svårare att återkräva stödet genom att införa det moratorium som föreskrivs i artikel 12 i lag nr 4237/2014.

45 Det var först i december 2015 och i mars 2016 som de grekiska myndigheterna antog nationella administrativa åtgärder som syftar till en delvis ll återbetalning av det statliga stödet i fråga från ENAE. Dessa åtgärder ledde dock inte till att något belopp återbetalades av detta företag.

46 Kommissionen har för det andra gjort gällande att Republiken Grekland inte heller fullgjort de åtaganden som anges i skrivelsen av den 1 december 2010, vilka anses som en alternativ metod för att genomföra beslut 2009/610.

47 I detta hänseende har kommissionen för det första hävdat att försäljningen av ENAE:s civila tillgångar inte ägt rum och att ENAE ifrågasatt förteckningen över civila tillgångar.

48 Kommissionen har för det andra gjort gällande att även om det grekiska parlamentet röstat igenom en lag om återlämnande av torrdockan, så har Republiken Grekland ännu inte översänt en karta som exakt beskriver det område som återlämnats eller bevis för att denna mark inte längre används av ENAE.

49 För det tredje har de grekiska myndigheterna, bortsett från den resolution som antogs av ENAE:s styrelse den 14 april 2010, enligt vilken detta företag ska upphöra med sin civila verksamhet, inte lämnat någon annan bevisning för att nämnda företag avstått från all civil verksamhet sedan dagen för denna resolution.

50 För det fjärde har dessa myndigheter aldrig översänt handlingar som visar att den ersättningsgaranti som avses i artikel 16 i beslut 2009/610 har avskaffats och att den aldrig har använts.

51 För det femte har dessa myndigheter aldrig lagt fram en rapport om genomförandet av detta beslut.

52 Kommissionen har för det sjätte erinrat om att den enda invändning som kan åberopas av Republiken Grekland är att det föreligger ett absolut hinder för en korrekt verkställighet av beslut 2009/610, genom att visa att det inte finns några tillgångar som kan återkrävas. I ett sådant fall måste medlemsstaten dock se till att det stödmottagande företaget likvideras och att det slutgiltigt upphör med sin verksamhet.

53 I förevarande fall har de grekiska myndigheterna aldrig åberopat ett absolut hinder mot att återkräva stödet i fråga. De grekiska myndigheterna har endast påstått att en fullständig återbetalning skulle leda till att varven likviderades, vilket skulle ha en negativ inverkan på det nationella försvarets intressen, och angett att svårigheterna att återkräva stödet beror på ENAE:s obstruktioner, trots att sådana obstruktioner inte kan rättfärdiga underlåtenheten att verkställa beslut 2009/610.

54 Vad beträffar de nationella försvarsintressen som åberopats av Republiken Grekland – vilka endast rör konstruktion av ubåtar på ENAE:s anläggningar – påpekar kommissionen att undantaget i artikel 346 FEUF endast rör exceptionella och klart definierade fall och således inte får ges en extensiv tolkning. Det ankommer därför på denna medlemsstat att visa att ett sådant undantag är nödvändigt för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen.

55 I detta sammanhang har kommissionen bestritt giltigheten av de säkerhetsintressen som åberopats av Republiken Grekland. De grekiska myndigheterna har aldrig förklarat varför byggandet och moderniseringen av ubåtar nödvändigtvis måste ske i ENAE:s anläggningar och inte vid andra grekiska varv, framför allt efter det att flottan hade fått i uppdrag att utföra projektet att bygga och modernisera ubåtar enligt artikel 26 i lag nr 4258/2014.

56 Republiken Grekland har gjort gällande att den har vidtagit alla nödvändiga åtgärder för att följa fördragsbrottsdomen.

57 Denna medlemsstat har påpekat att artikel 12 i lag nr 4237/2014 inte utgör en åtgärd som skulle göra det svårare att återkräva det aktuella stödet, eftersom uppskovet med verkställigheten av tvångsinlösen av ENAE:s tillgångar som föreskrivs i denna artikel endast gäller om detta påverkar byggande och underhåll av flottans ubåtar, vilket därför är förenligt med artikel 346.1 b FEUF. Den omständigheten att de grekiska myndigheterna därefter vidtagit verkställighetsåtgärder mot ENAE visar att artikel 12 i denna lag inte utgör hinder mot detta återkrav.

58 Republiken Grekland har vidare åberopat sina väsentliga säkerhetsintressen, i den mening som avses i artikel 346.1 b FEUF, med motiveringen att ett återkrav inte får undergräva fortsätt militär verksamhet vid det största och mest produktiva varvet i Grekland eller Republiken Greklands stora utrymme för skönsmässig bedömning vid valet av de åtgärder som den anser vara nödvändiga.

59 Republiken Grekland kan inte försätta ENAE i konkurs, eftersom ett konkursförfarande skulle påverka samtliga tillgångar i företaget och äventyra en smidig fortsättning på varvets militära verksamhet, och därmed denna medlemsstats försvarskapacitet. Det är av dessa skäl som de grekiska myndigheterna prioriterade att uppfylla de åtaganden som anges i skrivelsen av den 1 december 2010.

60 I detta avseende påpekar Republiken Grekland, vad gäller försäljningen av ENAE:s civila tillgångar, att man misslyckats med detta på grund av ENAE:s obstruktioner, med anledning av att detta företag inte godtog förteckningen över civila tillgångar som skulle säljas.

61 På grund av dessa obstruktioner skickade de grekiska myndigheterna ENAE betalningskrav och yrkade utmätning.

62 Eftersom dessa åtgärder inte ledde till någon ersättning på grund av utmätningar som redan beslutats på begäran av andra borgenärer, och ENAE:s uppenbara brist på tillräckliga tillgångar, ansåg de grekiska myndigheterna det lämpligt att sätta detta företag under särskild förvaltning enligt bestämmelserna i lag nr 4307/2014. Enligt Republiken Grekland kunde de grekiska myndigheterna nämligen, efter det att byggandet av ubåtar överlämnats till flottan, begära att ENAE skulle sättas i likvidation, utan att äventyra genomförandet av militära program.

63 I detta sammanhang har Republiken Grekland hävdat att åtgärden att sätta ENAE under särskild förvaltning är en lämplig åtgärd för att likvidera detta bolag, eftersom denna åtgärd är helt i överensstämmelse med unionsrättens krav, med tanke på att detta förfarande möjliggör försäljning på offentlig auktion av alla eller vissa av detta företags verksamhetsgrenar eller enskilda tillgångar, under det ansvar som tilldelas en oberoende förvaltare och under rättslig kontroll. Detta särskilda förvaltningsförfarande, som kunde slutföras inom tolv månader efter det att den särskilda förvaltaren utsetts, åstadkommer åtminstone samma garantier som det ordinarie konkursförfarandet och detta med mycket större skyndsamhet och öppenhet. Detta förfarande gör det möjligt att undvika värdeminskning av de berörda tillgångarna och garanterar att ENAE:s militära tillgångar säljs som en enda verksamhetsgren, i enlighet med Republiken Greklands väsentliga säkerhetsintressen.

64 När det gäller återlämnande av den mark som hade tilldelats ENAE med exklusiv nyttjanderätt har Republiken Grekland hävdat att denna upphävdes den 20 december 2012 genom artikel 169.2 i lag nr 4099/2012. Republiken Grekland har gjort gällande att det framgår av kopior av utdrag från det geografiskt behöriga fastighetsregistret, vilka överlämnats till kommissionen, att nämnda mark har återlämnats. Enligt denna medlemsstat beror den omständigheten att samma mark inte längre används av ENAE på att detta företag sedan år 2010 inte längre har någon civil verksamhet.

65 Republiken Grekland anser dessutom att återlämnandet av den aktuella marken utgör en åtgärd för genomförande av beslut 2009/610, eftersom de grekiska myndigheterna är skyldiga att avveckla alla ENAE:s civila tillgångar, i avsaknad av tillräckliga tillgångar. Denna medlemsstat har emellertid hävdat att värderingen av samma mark, i 2008 års priser, visar att de utgör 60 procent av det sammanlagda

värdet av ENAE:s tillgångar eller 58 procent av varvets icke-militära infrastruktur. Mot bakgrund av denna beräkning berör försäljning av ENAE:s civila tillgångar i verkligheten endast en liten del av värdet av detta företags civila verksamhet.

66 När det gäller upphörande av ENAE:s civila verksamhet har Republiken Grekland gjort gällande att detta bolags styrelse uttryckligen har antagit ett beslut i frågan och att bolagets nya styrelse vid flera tillfällen bekräftat att ENAE sedan år 2010 inte längre har någon civil verksamhet. Nämnda medlemsstat har tillagt att ENAE inte har offentliggjort någon årsredovisning efter den 30 september 2011 på grund av dess dåliga ekonomiska situation.

67 Vad slutligen gäller den ersättningsgaranti som avses i artikel 16 i beslut 2009/610 har Republiken Grekland gjort gällande att det ankommer på ENAE att säga upp den. Denna medlemsstat har dessutom konstaterat att frågan om tillämpning av denna säkerhet inte tagits upp i något mål som gjort att de grekiska myndigheterna kunnat göra gällande att den är ogiltig.

Domstolens bedömning

68 Det ska inledningsvis erinras om att det framgår av domstolens praxis att den medlemsstat som ett beslut att återkräva ett stöd som förklarats oförenligt med den inre marknaden riktar sig till, enligt artikel 288 FEUF, är skyldig att vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att beslutet genomförs. Medlemsstaten måste se till att faktiskt återfå de aktuella beloppen för att undanröja den snedvridning av konkurrensen som har uppstått genom detta stöd (se dom av den 9 november 2017, kommissionen/Grekland, C-481/16, ej publicerad, EU:C:2017:845, punkt 23).

69 Återkravet av ett stöd som förklarats oförenligt med den inre marknaden ska nämligen verkställas utan dröjsmål och enligt den berörda medlemsstatens förfaranden enligt nationell lagstiftning, förutsatt att dessa förfaranden gör det möjligt att omedelbart och effektivt verkställa kommissionens beslut. I det syftet ska de berörda medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder som är tillgängliga i deras respektive rättssystem, inbegripet interimistiska åtgärder, utan att unionsrätten påverkas (dom av den 9 november 2017, kommissionen/Grekland, C-481/16, ej publicerad, EU:C:2017:845, punkt 24).

70 Vad gäller det fall att de statliga stöd som betalats ut olagligt ska återkrävas från det mottagande företaget som befinner sig i ekonomiska svårigheter eller i konkurs, erinrar domstolen om att sådana svårigheter inte påverkar skyldigheten att återkräva stödet. Medlemsstaten är alltså skyldig att i förekommande fall likvidera bolaget, att föra in fordringen i bolagets skuldförteckning, eller att vidta andra åtgärder för att driva in stödet (dom av den 17 januari 2018, kommissionen/Grekland, C-363/16, EU:C:2018:12, punkt 36).

71 I förevarande fall framgår det av handlingarna i målet att kommissionen, denna medlemsstat och ENAE, med tanke på ENAE:s svåra ekonomiska situation, och för att inte sätta detta bolag i konkurs, för att inte äventyra genomförandet av programmen ”Arkimedes” och ”Neptunus II” åt flottan, och därmed inte äventyra skyddet för Republiken Greklands väsentliga säkerhetsintressen, i den mening som avses i artikel 346 FEUF, åtagit sig att genomföra en alternativ metod för återkrav, så att kommissionen kan anse att beslut 2009/610 verkställs fullständigt.

72 För att kunna avgöra huruvida Republiken Grekland har vidtagit samtliga nödvändiga åtgärder för att följa fördragsbrottsdomen, är det nödvändigt att pröva huruvida denna medlemsstat har uppfyllt de åtaganden som återges i skrivelsen av den 1 december 2010 eller om det aktuella statliga stödet, såsom det definieras i artiklarna 2, 3, 5, 6, 8, 9 och 11–15 i beslut 2009/610, helt återkrävts av nämnda medlemsstat och om den information som anges i artikel 19 i beslutet har lämnats till kommissionen.

73 Det ska inledningsvis, vad avser fördragsbrottsförfarandet enligt artikel 260.2 FEUF, preciseras att referenstidpunkten för att bedöma huruvida det föreligger ett sådant fördragsbrott är utgången av den frist som har angetts i den formella underrättelsen, som avgivits med stöd av samma bestämmelse (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 32).

74 Då kommissionen i förevarande fall, såsom det erinrats om i punkt 22 ovan, den 27 november 2014 sände en formell underrättelse till Republiken Grekland i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 260.2 FEUF, utgörs den referenstidpunkt som nämnts i föregående punkt av utgången av den frist som har angetts i den formella underrättelsen, det vill säga den 27 januari 2015.

75 När det gäller de åtaganden som avses i skrivelsen av den 1 december 2010 är det utrett att de grekiska myndigheterna per den 27 januari 2015 inte uppfyllt dem.

76 Det framgår av handlingarna i målet att den enda åtgärd som vidtagits av Republiken Grekland vid detta datum är att anta lag nr 4099/2012, som trädde i kraft den 20 december 2012.

77 Det ska emellertid konstateras att det framgår av handlingarna i målet att både ICC:s skiljedomstol och Monomeles Protodikeio Athinon (domstol i första instans med ensamdomare i Aten) konstaterat att ENAE, trots att denna lag trätt i kraft, inte lämnat tillbaka den allmänna mark som torrdockkoncessionen avsåg.

78 Enligt protokollet av den 26 juni 2018 har ENAE överfört besittningen till fastigheten ABK 266, inklusive den torrdocka som bolaget hade nyttjanderätt till enligt ett koncessionsavtal, liksom till den del av kustremsan som gränsar till nämnda fastighet. Republiken Grekland har emellertid inte visat att detta bolag faktiskt överlämnat besittningen av denna fastighet till den grekiska staten före den 27 januari 2015.

79 Domstolen konstaterar således att ENAE inte har avstått från torrdockkoncessionen, i enlighet med åtagandena i skrivelsen av den 1 december 2010.

80 Vad gäller Republiken Greklands argument att den omständigheten att marken inte längre används av ENAE härrör från det faktum att detta bolag inte har någon civil verksamhet sedan år 2010, vilket framgår av nämnda bolags styrelses beslut av den 14 april 2010, konstaterar domstolen att det varken av detta beslut eller av handlingarna i målet framgår att ENAE upphört med sin civila verksamhet, i den mening som avses i åtagandena i skrivelsen av den 1 december 2010.

81 Bolagstyrelsens beslut kan nämligen inte avse ENAE:s åtagande att upphöra med sin civila verksamhet under en period av femton år från och med den 1 december 2010, eftersom det meddelats före ENAE:s utfästelse av den 27 oktober 2010. I beslutet anges endast, vad avser ett låneavtal, att ”den verksamhet som inte avser varvsverksamhet har för närvarande lagts ned helt”.

82 Republiken Grekland har dessutom, efter domstolens anmodan, inte kunnat tillhandahålla dokument som visar att ENAE fullgjort skyldigheten att upphöra med sin civila verksamhet under en period av femton år.

83 Eftersom Republiken Grekland inte visat att ENAE upphört med sin civila verksamhet från och med den 1 december 2010, har den inte visat att detta bolag inte längre använder den allmänna mark som torrdockkoncessionen avser.

84 När det gäller åtagandet om försäljning av ENAE:s civila tillgångar eller att de ska återlämnas till den grekiska staten, är det uppenbart att denna försäljning eller återlämning inte har skett. Detta åtagande har således inte uppfyllts.

85 Beträffande den ersättningsgaranti som avses i artikel 16 i beslut 2009/610, ska det noteras att ENAE, enligt skrivelsen av den 1 december 2010, skulle avstå från denna och inte inleda något förfarande som grundas på eller har anknytning till denna ersättningsgaranti. Det framgår inte av handlingarna i målet att något sådant avstående skedde eller att Republiken Grekland upphävde denna garanti genom lagstiftning. Republiken Grekland har således inte uppfyllt detta åtagande.

86 Enligt den överenskommelse mellan kommissionen, Republiken Grekland och ENAE som framgår av skrivelsen av den 1 december 2010 skulle samtliga dessa åtaganden uppfyllas för att visa att beslut 2009/610 genomförts korrekt. Följaktligen är det tillräckligt att ett av dessa åtaganden inte uppfyllts för att domstolen ska kunna konstatera att denna metod för återbetalning inte fungerat. Det bör noteras att de åtaganden som anges i punkt 13 i denna dom inte har uppfyllts.

87 Vad gäller Republiken Greklands främsta skyldighet att helt återkräva det statliga stödet i fråga, i enlighet med vad som anges i artiklarna 2, 3, 5, 6, 8, 9 och 11–15 i beslut 2009/610, räcker det att konstatera att det står klart att de grekiska myndigheterna inte har uppfyllt denna skyldighet, och att de inte har lämnat de uppgifter till kommissionen som anges i artikel 19 i beslutet.

88 Vad gäller Republiken Greklands argument att dess väsentliga säkerhetsintressen, i den mening som avses i artikel 346.1 b FEUF, inte tillät den att försätta ENAE i konkurs, eftersom ett konkursförfarande skulle påverka bolagets samtliga tillgångar och skulle äventyra en smidig fortsättning på varvets militära verksamhet och därmed denna medlemsstats försvarskapacitet, medan det fanns en lämpligare åtgärd för att likvidera detta bolag, vilken tog hänsyn till medlemsstatens väsentliga säkerhetsintressen, nämligen att sätta bolaget under särskild förvaltning, bör det påpekas att de grekiska myndigheterna hade möjlighet att göra så redan före utgången av den frist som fastställts i den formella underrättelsen, det vill säga den 27 januari 2015, eftersom lag nr 4307/2014 trädde i kraft den 15 november 2014.

89 Det framgår emellertid av handlingarna i målet att detta förfarande inte inleddes förrän den 12 oktober 2017.

90 Även om man antar att Republiken Grekland med framgång kan åberopa sina väsentliga säkerhetsintressen, i den mening som avses i artikel 346.1 b FEUF, vid tidpunkten för återkravet av det aktuella statliga stödet, räcker det att konstatera att denna medlemsstat inte, per den 27 januari 2015, vidtagit de åtgärder som den själv anser vara lämpliga med beaktande av dess väsentliga säkerhetsintressen.

91 Republiken Grekland kan således inte med rätta göra gällande att den vidtagit samtliga nödvändiga åtgärder för att genomföra återkravsförfarandet avseende ifrågavarande stöd. Fördragsbrottsdomen har således fortfarande inte följts per den 27 januari 2015.

92 Domstolen konstaterar således att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 260.1 FEUF genom att inte vid utgången av den föreskrivna fristen vidta alla nödvändiga åtgärder för att följa fördragsbrottsdomen.

Ekonomiska påföljder

Löpande vite

Parternas argument

93 Kommissionen har för det första gjort gällande att det fördragsbrott som läggs Republiken Grekland till last fortfarande fortgår vid domstolens prövning av målet.

94 Vad närmare bestämt avser den skrivelse av den 22 mars 2018 som Republiken Grekland tillställt ENAE:s särskilda förvaltare för att göra gällande sina fordringar på återbetalning av de aktuella stöden inom ramen för den särskilda förvaltningen av bolaget, har kommissionen gjort gällande följande. Det är de aktuella fordringarnas upptagande i bouppteckningen som i princip kan anses som en lämplig åtgärd för att undanröja snedvridningen av konkurrensen såvitt en sådan åtgärd åtföljs av antingen ett återkrav av hela stödet eller av en likvidation av företaget och ett upphörande av företagets verksamhet för det fall det under konkursförfarandet inte är möjligt att återkräva stödet. Att endast göra sina fordringar gällande räcker inte för att Grekland ska kunna anses ha fullgjort sin skyldighet att återkräva stödet. Kommissionen har tillagt att enligt artikel 77 i lag nr 4307/2014 görs registreringen i formellt hänseende i bouppteckningen efter det att rådigheten över företagets tillgångar har övergått med anledning av att företaget satts under särskild förvaltning, men inte innan så skett.

95 Vad sedan gäller det leveransprotokoll varigenom ENAE till ETAD har överfört besittningen till fastigheten ABK 266 och till den del av kustremsan som gränsar till denna fastighet, har kommissionen påpekat att detta protokoll är daterat den 26 juni 2018. Denna överföring har således gjorts för sent, eftersom den – i enlighet med vad som anges i skrivelsen av den 1 december 2010 – borde ha gjorts inom sex månader efter skrivelsen. Vidare har kommissionen gjort gällande att Republiken Grekland ännu inte har tillhandahållit någon karta med tydliga uppgifter om vilka fastigheter som återlämnats till staten; ej heller har Grekland åberopat någon bevisning till styrkande av att ENAE inte längre använder sig av marken.

96 Kommissionen har för det andra – vid sin beräkning av storleken på det löpande vitet – utgått från meddelande SEC(2005) 1658 av den 12 december 2005 med rubriken ”Tillämpning av artikel [260 FEUF]” (EUT C 126, 2007, s. 15) och därvid föreslagit av det dagliga löpande vitet ska beräknas genom att ett enhetligt basbelopp på 670 euro multipliceras med koefficienten 5 (på en skala 1 till 20) för fördragsbrottets svårhetsgrad och med koefficienten 3 (det vill säga högsta möjliga) för fördragsbrottets varaktighet. Resultatet ska sedan enligt kommissionen multipliceras med en faktor ”n” (som i Republiken Greklands fall har bestämts till 3,48) som tar hänsyn dels till Greklands betalningsförmåga och som baseras på landets bruttonationalprodukt (BNP), dels till medlemsstatens antal röster i rådet.

97 Vad gäller den koefficient som återspeglar fördragsbrottets svårhetsgrad, har kommissionen betonat att EUF-fördragets bestämmelser om statligt stöd är av grundläggande betydelse. Kommissionen har även framhävt den skadliga inverkan som de icke tillåtna och icke återkrävda stöden haft på varvssektorn samt att det i fråga om det icke återkrävda stödet rör sig om avsevärda belopp. Vidare har kommissionen anfört att Republiken Grekland även tidigare har gjort sig skyldig till fördragsbrott gällande statligt stöd.

98 När det gäller den koefficient som återspeglar fördragsbrottets varaktighet har kommissionen anfört följande. Fördragsbrottet fortgår och har fortgått sedan flera år från och med den dag då domstolen meddelade sin fördragsbrottsdom, och det har gått mer än åtta år sedan Grekland delgavs beslut 2009/610.

99 Vad sedan beträffar faktorn ”n” har kommissionen gjort gällande att beräkningen ska göras utifrån utvecklingen av Republiken Greklands BNP under det senaste år beträffande vilket det finns tillförlitliga ekonomiska uppgifter tillgängliga och utifrån viktningen av landets röster i rådet.

100 Vad gäller viktningen av rösterna i rådet, anser kommissionen att den från och med den 1 april 2017 genomförda ändringen av röstreglerna i rådet inte innebär att kommissionen måste justera den föreslagna faktorn ”n”. Kommissionen har därvid tillagt att då talan väcktes var den gamla ordningen för röstviktning fortfarande gällande. Den faktor som var tillämplig enligt den gamla ordningen för röstviktning är således även fortsättningsvis relevant som underlag vid beräkningen av viten.

101 Mot denna bakgrund anser kommissionen att ett löpande vite om 34 974 euro per dag är väl anpassat efter omständigheterna i målet och står i proportion till det fördragsbrott som läggs Republiken Grekland till last och till landets betalningsförmåga.

102 Republiken Grekland har för det första uppgett sig ha gjort gällande sina fordringar genom skrivelsen av den 22 mars 2018 till ENAE:s särskilda förvaltare. Grekland har tillagt att ENAE, genom protokollet av den 26 juni 2018, överfört besittningen till fastigheten ABK 266, inklusive den torrdocka som bolaget hade nyttjanderätt till enligt ett koncessionsavtal, liksom till den del av kustremsan som gränsar till nämnda fastighet. Republiken Grekland anser att denna besittningsövergång utgör en viktig del av fullgörandet av skyldigheten att återkräva det aktuella statliga stödet.

103 Republiken Grekland har för det andra bestritt de koefficienter för fördragsbrottets svårhetsgrad och varaktighet som kommissionen lagt till grund för sin beräkning.

104 Republiken Grekland har i det avseendet gjort gällande att kommissionen inte beaktat en rad omständigheter som mildrar fördragsbrottets svårhetsgrad, såsom den omständigheten att ENAE inte längre bedriver någon civil verksamhet sedan år 2010 och således inte längre utövar något konkurrenstryck på andra företag inom varvssektorn. Republiken Grekland har även framhållit flera svårigheter som landets ställdes inför vid verkställigheten av beslut 2009/610, såsom det avgörande som meddelades av ICC:s skiljedomstol den 27 juni 2017. Slutligen har Grekland bestritt påståendet att den medlemsstaten skulle ha begått upprepade fördragsbrott på området för statligt stöd. Av dessa skäl anser Republiken Grekland att koefficienterna för överträdelsens svårhetsgrad och varaktighet inte kan överstiga 1.

105 Vad sedan beträffar landets betalningsförmåga anser Republiken Grekland att faktorn ”n” måste uppdateras med stöd av senaste tillgängliga ekonomiska data. Kommissionen har enligt Republiken Grekland underlåtit att beakta hur den grekiska ekonomin faktiskt ser ut; i synnerhet har kommissionen inte beaktat att Grekland fortfarande deltar i programmet för makroekonomisk justering eftersom landet inte kan få någon egen finansiering på finansmarknaderna.

106 Vidare anser Republiken Grekland att ”n”-faktorn inte har beräknats korrekt, eftersom ordningen med viktade röster i rådet från och med den 1 april 2017 slutgiltigt övergavs i fördraget och ersattes av en ordning med dubbel majoritet av medlemsstater och befolkningar, enligt vilken varje medlemsstat endast har en röst i rådet. Republiken Grekland anser således att de medlemsstater vars befolkning och BNP är jämförbara med Greklands har fått ett avsevärt minskat inflytande i rådet.

Domstolens bedömning

107 Domstolen erinrar om att det i varje mål ankommer på domstolen att – med beaktande av omständigheterna i varje enskilt fall som den har att avgöra och med hänsyn till den grad av påtryckning och avskräckande effekt som anses nödvändig – besluta om lämpliga ekonomiska påföljder, bland annat för att förhindra att liknande överträdelser av unionsrätten upprepas (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 63).

108 Enligt fast rättspraxis från domstolen är det i princip endast motiverat att förelägga löpande vite såvida det fördragsbrott, som består i att en tidigare dom från domstolen inte har följts, fortgår fram till domstolens prövning av de faktiska omständigheterna (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 64).

109 Republiken Grekland har i målet gjort gällande att landet – den dag då domstolen prövar de faktiska omständigheterna – fullgjort de detaljerade åtagandena i skrivelsen av den 1 december 2010 och i beslut 2009/610.

110 Republiken Grekland uppger att den i detta avseende har gjort gällande sina fordringar inom ramen för det särskilda förfarande som handläggs av ENAE:s särskilda förvaltare. Grekland har även uppgett sig ha överfört besittningen till fastigheten ABK 266, inklusive den torrdocka som bolaget hade nyttjanderätt till enligt ett koncessionsavtal, liksom till den del av kustremsan som angränsar till nämnda fastighet

111 Vad för det första gäller argumentet att Republiken Grekland har gjort gällande sina fordringar, finner domstolen att det är uppenbart att Grekland – den dag då domstolen prövar de faktiska omständigheterna – inte i bouppteckningen tagit upp de fordringar som avser återkrav av det aktuella stödet. Det framgår nämligen inte av utredningen i målet att den särskilda förvaltaren skulle ha tagit upp dessa fordringar i bouppteckningen. Enligt artikel 77 i lag nr 4307/2014 är det dessutom så, att fordringar rent formellt tas upp i bouppteckningen efter det att rådigheten över det aktuella företagets tillgångar har övergått med anledning av att företaget satts under särskild förvaltning, men inte innan så skett. Det är emellertid utrett att någon sådan övergång av rådigheten över tillgångarna inte ägt rum. Republiken Grekland kan således inte vinna framgång med sitt påstående att landets fordringar gjorts gällande genom skrivelsen av den 22 mars 2018 inom ramen för det förfarande som handläggs av ENAE:s särskilda förvaltare.

112 I vart fall konstaterar domstolen att det inte räcker att fordringarna på återbetalning av olagligt stöd tas upp i bouppteckningen för att skyldigheten att följa fördragsbrottsdomen ska anses ha fullgjorts (dom av den 11 december 2012, kommissionen/Spanien, C-610/10, EU:C:2012:781, punkt 103). Att fordran på återbetalning av stödet i fråga tas upp i bouppteckningen ska nämligen i princip betraktas som en lämplig åtgärd för att undanröja snedvridningen av konkurrensen, under förutsättning att en sådan åtgärd åtföljs antingen av att hela stödbeloppet återbetalas eller av att företaget sätts i likvidation och definitivt upphör med sin verksamhet, om en sådan indrivning inte är möjlig under konkursförfarandet (dom av den 17 januari 2018, kommissionen/Grekland, C-363/16, EU:C:2018:12, punkt 42).

113 När det för det andra gäller argumentet att besittningen till fastigheten ABK 266 har övergått, är det tillräckligt att konstatera att det därvid endast är fråga om ett delvist fullgörande av återbetalningsskyldigheten. Denna övergång kan inte i sig anses innebära att hela det aktuella statliga stödet kommer att återbetalas, ej heller att alla de detaljerade åtagandena i skrivelsen av den 1 december 2010 kommer att fullgöras.

114 Republiken Grekland kan således inte vinna framgång med argumentet att landet – per den dag då domstolen prövar de faktiska omständigheterna – vidtagit alla de åtgärder som krävs för att följa fördragsbrottsdomen.

115 Mot denna bakgrund finner domstolen att det fördragsbrott som läggs Republiken Grekland till last fortgår per den dag då domstolen prövar de faktiska omständigheterna i målet.

116 Följaktligen utgör ett föreläggande för Republiken Grekland att betala löpande vite ett lämpligt ekonomiskt påtryckningsmedel för att få denna medlemsstat att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att få det fastslagna fördragsbrottet att upphöra och säkerställa att fördragsbrottsdomen följs i sin helhet.

117 Av fast rättspraxis följer att ett löpande vite ska bestämmas utifrån vilken grad av påtryckning som krävs för att den medlemsstat som underlåtit att vidta nödvändiga åtgärder för att följa en fördragsbrottsdom ska ändra sitt beteende och upphöra med det aktuella fördragsbrottet (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 68).

118 Domstolen ska, vid utövandet av sitt utrymme för skönsmässig bedömning på området, fastställa det löpande vitet så, att det dels är anpassat efter omständigheterna, dels står i proportion till det fastställda fördragsbrottet och den berörda medlemsstatens betalningsförmåga (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 69).

119 Kommissionens förslag beträffande det löpande vitet är inte bindande för domstolen och utgör endast en användbar referenspunkt. På samma sätt är sådana riktlinjer som de som anges i kommissionens meddelanden inte bindande för domstolen, men de bidrar till att säkerställa insyn, förutsebarhet och rättssäkerhet vad gäller kommissionens handlande när den lämnar förslag till domstolen. I ett förfarande enligt artikel 260.2 FEUF om ett fördragsbrott som fortgår i en medlemsstat trots att samma fördragsbrott har fastställts tidigare i en dom som meddelats med stöd av artikel 258 FEUF eller artikel 108.2 FEUF, står det domstolen fritt att för det löpande vite som åläggs fastställa det belopp och den form som den anser vara lämpliga för att den medlemsstaten ska förmås att uppfylla sina skyldigheter enligt den dom som har meddelats tidigare av domstolen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 70).

120 Vid fastställandet av det löpande vitet är de grundläggande kriterier som domstolen i sin bedömning ska beakta för att säkerställa att det löpande vitet fungerar som påtryckningsmedel i syfte att uppnå en enhetlig och effektiv tillämpning av unionsrätten i princip överträdelsens svårhetsgrad, dess varaktighet och den berörda medlemsstatens betalningsförmåga. Vid tillämpningen av dessa kriterier ska särskild hänsyn tas till de konsekvenser som underlåtelsen att följa domen får för allmänna och enskilda intressen samt till hur brådskande det är att få den berörda medlemsstaten att uppfylla sina skyldigheter (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 71).

121 Vad för det första gäller överträdelsens svårhetsgrad finner domstolen – i likhet med vad som även angetts av generaladvokaten i punkt 124 i förslaget till avgörande – att fördragets bestämmelser om statligt stöd är av grundläggande betydelse.

122 De regler som är föremål för beslut 2009/610 och fördragsbrottsdomen ger nämligen uttryck för ett av de grundläggande mål som Europeiska unionen har enligt artikel 3.3 FEU, det vill säga att upprätta en inre marknad, och enligt tilläggsprotokoll (nr 27) om den inre marknaden och konkurrens; med tillämpning av artikel 51 FEU utgör detta protokoll en integrerande del av fördragen och enligt ordalydelsen i protokollet innefattar den inre marknaden en ordning som säkerställer att konkurrensen inte snedvrids.

123 Betydelsen av de unionsbestämmelser som överträtts i ett fall som detta tar sig bland annat uttryck i den omständigheten att genom återbetalning av det stöd som förklarats olagligt och oförenligt med den inre marknaden elimineras den snedvridning av konkurrensen som orsakats av den konkurrensfördel som stödet skapat, och stödmottagaren förlorar genom denna återbetalning den fördel som vederbörande haft i förhållande till sina konkurrenter på marknaden (dom av den 11 december 2012, kommissionen/Spanien, C-610/10, EU:C:2012:781, punkt 127).

124 Vad gäller det i detta mål fastställda fördragsbrottet, erinrar domstolen för det första om att Republiken Grekland underlåtit att till fullo återkräva det aktuella statliga stödet samt underlåtit att iaktta de detaljerade åtagandena i skrivelsen av den 1 december 2010. Mot bakgrund av den i punkt 118 ovan angivna principen om att det löpande vitet ska vara anpassat efter omständigheterna och stå i proportion till det fastställda fördragsbrottet, ska det emellertid beaktas att ENAE, genom sin särskilda förvaltare, till ETAD har överlämnat besittningen av fastigheten ABK 266, inklusive den torrdocka som ENAE hade nyttjanderätt till enligt ett koncessionsavtal, samt en till denna fastighet angränsande del av kustremsan. Det ska dessutom beaktas att denna fastighet utgör en betydande del av ENAE:s civila tillgångar.

125 Domstolen betonar för det andra att det stöd som inte återkrävts uppgår till betydande belopp. Domstolen finner nämligen – liksom generaladvokaten i punkt 125 i förslaget till avgörande – att det belopp som ska betalas tillbaka ökar med tillämplig ränta; den dag då förhandlingen ägde rum översteg detta belopp 670 miljoner euro, det vill säga mer än 2,6 gånger det ursprungliga kapitalbeloppet.

126 För det tredje ska det beaktas att varvsmarknaden är gränsöverskridande. Denna ekonomiska sektor är utspridd över i stort sett samtliga medlemsstater. Om det oförenliga stödet inte krävs åter, kommer detta således att få skadliga konsekvenser för företagen inte bara i Grekland utan även i övriga delar av unionen.

127 Vad för det fjärde avser Republiken Greklands argument att det finns omständigheter som mildrar överträdelsens svårhetsgrad – såsom de svårigheter som uppkommit i form av att ENAE motverkat och inte samarbetat vid genomförandet av de detaljerade åtagandena i skrivelsen av den 1 december 2010 samt rättsverkningarna av avgörandet av den 27 juni 2017 från ICC:s skiljedomstol – erinrar domstolen om följande. De rättsliga, politiska eller praktiska svårigheter som det innebär för den berörda medlemsstaten att genomföra ett beslut om återkrav av olagligt stöd – utan att några faktiska åtgärder vidtas gentemot företagen i fråga i syfte att återkräva stödet och utan att kommissionen föreslås några alternativa lösningar för att genomföra ett sådant beslut som skulle göra det möjligt att övervinna dessa svårigheter – kan enligt fast rättspraxis inte utgöra grund för medlemsstaten att inte iaktta sina skyldigheter enligt unionsrätten. Domstolen erinrar också om att denna bedömning även gäller påstådda interna problem vid verkställigheten av kommissionens beslut (dom av den 9 november 2017, kommissionen/Grekland, C-481/16, ej publicerad, EU:C:2017:845, punkt 29). Mot denna bakgrund finner domstolen att de svårigheter som gjorts gällande av Republiken Grekland i detta mål inte kan anses som förmildrande omständigheter.

128 Slutligen konstaterar domstolen att Republiken Grekland vid upprepade tillfällen begått överträdelser på området för statligt stöd. Republiken Grekland har nämligen dömts *dels* inom ramen för talan enligt artikel 108.2 FEUF för underlåtenhet att genomföra beslut om återkrav av stöd (dom av den 1 mars 2012, kommissionen/Grekland, C-354/10, ej publicerad, EU:C:2012:109; dom av den 17 oktober 2013, kommissionen/Grekland, C-263/12, ej publicerad, EU:C:2013:673; dom av den 9 november 2017, kommissionen/Grekland, C-481/16, ej publicerad, EU:C:2017:845, och dom av den 17 januari 2018, kommissionen/Grekland, C-363/16, EU:C:2018:12), *dels* inom ramen för talan enligt artikel 228.2 tredje stycket EG (dom av den 7 juli 2009, kommissionen/Grekland, C-369/07, EU:C:2009:428).

129 Domstolen konstaterar således att det är fråga om betydande överträdelser av fördragets bestämmelser om statligt stöd.

130 Beträffande, för det andra, överträdelsens varaktighet, ska denna bedömas utifrån den tidpunkt då domstolen bedömer de faktiska omständigheterna, och inte utifrån den tidpunkt då kommissionen väckte talan vid domstolen (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 78).

131 Republiken Grekland har inte styrkt att underlåtenheten att fullgöra skyldigheten att till fullo följa fördragsbrottsdomen har upphört. Mot denna bakgrund konstaterar domstolen att fördragsbrottet fortgår sedan mer än sex år, sedan den dag då domstolen meddelade nämnda fördragsbrottsdom, och att det således är fråga om en avsevärd tidsperiod.

132 Vad för det tredje gäller landets betalningsförmåga – och närmare bestämt kommissionens förslag att grundbeloppet ska multipliceras med en specifik koefficient för Republiken Grekland – har domstolen vid upprepade tillfällen slagit fast att denna beräkningsmetod utgör en lämplig metod för att återspegla en medlemsstats betalningsförmåga samtidigt som en rimlig spännvidd mellan de olika medlemsstaterna bibehålls (dom av den 7 juli 2009, kommissionen/Grekland, C-369/07, EU:C:2009:428, punkt 123).

133 Såsom angetts av generaladvokaten i punkt 132 i förslaget till avgörande har domstolen nämligen alltid godtagit att man grundar sig på medlemsstatens BNP och det antal röster som landet har i rådet vid beräkningen av de ekonomiska påföljderna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 juli 2000, kommissionen/Grekland, C-387/97, EU:C:2000:356, punkt 88; dom av den 25 november 2003,

kommissionen/Spanien, C-278/01, EU:C:2003:635, punkt 59; dom av den 10 januari 2008, kommissionen/Portugal, C-70/06, EU:C:2008:3, punkt 48, och dom av den 4 juni 2009, kommissionen/Grekland, C-109/08, EU:C:2009:346, punkt 42).

134 Vad gäller BNP-kriteriet framgår det av domstolens praxis att hänsyn ska tas till den senaste utvecklingen av medlemsstatens BNP vid den tidpunkt då domstolen prövar de faktiska omständigheterna (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 81 och där angiven rättspraxis).

135 Domstolen beaktar därvid att Republiken Greklands BNP minskade med mer än 25 procent mellan åren 2010 och 2016 och att det var år 2017 som landets BNP för första gången sedan år 2007 började öka. Domstolen beaktar således i vederbörlig ordning omfattningen av denna ekonomiska kris vid fastställandet av det löpande vitet.

136 Vad sedan gäller det antal röster som en medlemsstat har i rådet, preciserar domstolen att enligt artikel 3.1 i protokoll (nr 36) om övergångsbestämmelser så gäller sedan den 1 november 2014 en ny ordning för kvalificerad majoritet, den dubbla majoriteten.

137 Enligt artikel 3.2 i protokollet kan medlemsstaterna fram till den 31 mars 2017 begära att beslut ska fattas med kvalificerad majoritet enligt tidigare gällande ordning.

138 Sedan den 1 april 2017 har således ordningen med viktade röster ersatts med en ordning med dubbel majoritet; enligt denna ordning definieras kvalificerad majoritet som minst 55 procent av rådets medlemmar, eller minst 72 procent när rådet inte beslutar på förslag av kommissionen eller unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, och varvid minst 65 procent av unionens befolkning företräds.

139 Med beaktande av utformningen av denna nya ordning med dubbel majoritet och av de skillnader som denna ordning uppvisar jämfört med den gamla ordningen med viktade röster, finner domstolen att den nya ordningen med dubbel majoritet inte är direkt tillämplig vid beräkningen av viten. Denna nya ordning kan därför inte med verkan i detta avseende ersätta den gamla ordningen med viktade röster.

140 Såsom även angetts av generaladvokaten i punkt 140 i förslaget till avgörande kan den nya ordningen med dubbel majoritet nämligen inte anses tillföra uppgifter som räcker för att det ska gå att på ett lämpligt sätt bestämma medlemsstaternas betalningsförmåga.

141 Det kan dessutom påpekas att domstolen – i sin rättspraxis sedan den 1 april 2017, det vill säga den dag från och med vilken den gamla ordningen med viktade röster inte längre är tillämplig – vid sin bedömning av medlemsstaternas betalningsförmåga endast beaktar den berörda medlemsstatens BNP (dom av den 22 februari 2018, kommissionen/Grekland, C-328/16, EU:C:2018:98, och dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358).

142 Mot denna bakgrund finner domstolen att man vid bedömningen av Republiken Greklands betalningsförmåga inte ska beakta det antal röster som Grekland har i rådet eller den nya ordningen med dubbel majoritet; i stället är det medlemsstatens BNP som ska läggas till grund för bedömningen såsom den avgörande faktorn.

143 Vad gäller det löpande vitets periodicitet finns det anledning att beakta – såsom gjorts gällande av Republiken Grekland – de specifika särdrag som är kännetecknande för återkravet av det aktuella stödet.

144 Det kommer att bli särskilt svårt för Republiken Grekland att på kort tid fullt ut verkställa beslut 2009/610 och därmed fördragsbrottsdomen, mot bakgrund av att därmed sammanhängande transaktioner inte kan vidtas på en gång och av att de inte kan få genomslag direkt.

145 Med hänsyn till denna omständighet kan denna medlemsstat antas komma att öka graden av genomförande av beslut 2009/610 väsentligt utan att uppnå ett fullständigt sådant inom föreskriven tidsfrist.

146 Härav följer att ett eventuellt konstaterande att överträdelsen upphört kan ske först efter en period som möjliggör en helhetsbedömning av de resultat som uppnåtts.

147 Det löpande vitet bör således bestämmas halvårsvis, så att kommissionen bereds möjlighet att bedöma fortskridandet av verkställigheten av domen utifrån den situation som råder vid utgången av nämnda tidsperiod.

148 Det är därför lämpligt att Republiken Grekland förpliktas att till kommissionen betala ett löpande vite på 7 294 000 euro för varje halvår som nödvändiga åtgärder inte vidtas för att följa fördragsbrottsdomen, från den dag förevarande dom meddelas till den dag då domen har följts.

Schablonbeloppet

Parternas argument

149 Vad beträffar storleken på schablonbeloppet, har kommissionen föreslagit att domstolen ska fastställa beloppet genom att ett dagsbelopp multipliceras med det antal dagar som överträdelsen fortgår.

150 Kommissionen har föreslagit att samma koefficient för överträdelsens svårhetsgrad och samma faktor ”n” ska tillämpas vid fastställandet av schablonbeloppet som vid beräkningen av det löpande vitet. Däremot anser kommissionen att basbeloppet för att beräkna schablonbeloppet ska fastställas till 220 euro per dag. Till skillnad från beräkningen av det löpande vitet, ska någon koefficient för varaktighet inte tillämpas, eftersom överträdelsens varaktighet redan har beaktats genom att ett dagsbelopp multipliceras med det antal dagar som överträdelsen fortgår.

151 På grundval av detta har kommissionen föreslagit ett schablonbelopp som beräknats genom att beloppet 3 828 euro multipliceras med antalet dagar från avkunnandet av fördragsbrottsdomen, till det datum då Republiken Grekland fullgör sina skyldigheter eller, om så inte sker, det datum då domen i förevarande mål meddelas.

152 Republiken Grekland har inte anfört några särskilda argument avseende schablonbeloppet. Eftersom kommissionen vid sin beräkning har använt sig av kriterier som är identiska med dem som användes vid beräkningen av det löpande vitet, såsom överträdelsens svårhetsgrad och varaktighet, är det nödvändigt att beakta de argument som Republiken Grekland har anfört med avseende på det löpande vitet.

Domstolens bedömning

153 Inledningsvis erinrar domstolen om att den är behörig att, inom det utrymme för skönsmässig bedömning som tillkommer den inom nämnda område, kombinera föreläggandet av löpande vite och föreläggandet av ett schablonbelopp (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 96).

154 Bedömningen av huruvida ett schablonbelopp ska åläggas, liksom fastställandet av det eventuella beloppets storlek, ska i varje enskilt fall grunda sig på samtliga relevanta omständigheter avseende såväl det fastställda fördragsbrottets beskaffenhet som den attityd som intas av den medlemsstat mot vilken ett förfarande har inletts med stöd av artikel 260 FEUF. Domstolen tillerkänns enligt denna

bestämmelse ett stort utrymme för skönsmässig bedömning för att avgöra om en sådan påföljd ska åläggas eller inte och i förekommande fall för att besluta om beloppet för denna (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 97).

155 Alla de rättsliga och faktiska omständigheter som ligger till grund för fastställandet av fördragsbrottet, visar på att åtgärder med avskräckande verkan – såsom föreläggande av schablonbelopp – erfordras för att på ett effektivt sätt förhindra att liknande överträdelser av unionsrätten upprepas i framtiden.

156 Under dessa förhållanden ankommer det på domstolen att vid den skönsmässiga bedömningen fastställa schablonbeloppet så, att det dels är anpassat efter omständigheterna, dels står i proportion till den begångna överträdelsen (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 99).

157 Bland i detta avseende relevanta faktorer ingår omständigheter såsom överträdelsens svårhetsgrad och hur lång tid fördragsbrottet har fortgått sedan avkunnandet av den dom varigenom fördragsbrottet fastställs (dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17, ej publicerad, EU:C:2018:358, punkt 100).

158 De omständigheter som ska beaktas i förevarande fall framgår bland annat av de överväganden som återfinns i punkterna 120–142 ovan beträffande överträdelsens svårhetsgrad och varaktighet samt den aktuella medlemsstatens betalningsförmåga.

159 Med beaktande av det anförda finner domstolen att det, mot bakgrund av omständigheterna i målet, är skäligt att fastställa det schablonbelopp som Republiken Grekland ska föreläggas att betala till 10 000 000 euro.

160 Följaktligen ska Republiken Grekland föreläggas att till kommissionen betala ett schablonbelopp på 10 000 000 euro.

Rättegångskostnader

161 Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Republiken Grekland ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom fördragsbrottet har fastställts, ska kommissionens yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

1) Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 260.1 FEUF genom att inte – vid utgången av den frist som angetts i Europeiska kommissionens formella underrättelse av den 27 november 2014 – ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domen av den 28 juni 2012, kommissionen/Grekland (C-485/10, ej publicerad, EU:C:2012:395).

2) Republiken Grekland ska till Europeiska kommissionen betala ett löpande vite om 7 294 000 euro för varje sexmånadersperiod från och med den dag denna dom meddelas till och med den dag domen av den 28 juni 2012, kommissionen/Grekland (C-485/10, ej publicerad, EU:C:2012:395) följs.

3) Republiken Grekland ska till Europeiska kommissionen betala ett schablonbelopp om 10 000 000 euro.

4) Republiken Grekland ska ersätta rättegångskostnaderna.

Underskrifter